

Commissiedebat 29 juni 2023

Online Veiligheid en Cybersecurity

Inbreng VNG, IPO & Unie van Waterschappen

Op donderdag 29 juni debatteert u over online veiligheid en cybersecurity. U hoort bij regelmaat van de decentrale overheden dat zij dit onderwerp hoog op de bestuurlijke agenda hebben staan. Ook vandaag geldt dat weer. We willen u graag twee onderwerpen meegeven in uw voorbereiding op dit debat.

Nog veel onduidelijk over NIS2

Een belangrijke wijziging ten opzichte van de huidige richtlijn is dat overheidsdiensten binnen de reikwijdte van de richtlijn worden gebracht, en daarmee aan wettelijke verplichtingen voor de beveiliging van hun netwerk- en informatiesystemen moeten voldoen. Voor medeoverheden mag de lidstaat (Nederland) beslissen of de richtlijn van toepassing is. Welke keuze het kabinet hierin maakt en wat deze keuze precies betekent voor provincies, gemeenten en waterschappen is nog onduidelijk. Het kan betekenen dat medeoverheden verplicht worden om meer maatregelen te nemen om cybersecurityrisico's te beheersen. Daarnaast stelt de NIS2-richtlijn dat nationale autoriteiten strenger moeten handhaven op naleving van de regels en ook eventuele sancties kunnen opleggen. Dit heeft belangrijke (financiële) gevolgen voor de medeoverheden. Omdat er tot op heden nog veel onduidelijk is over de scope en focus van deze regelgeving kunnen provincies, gemeenten en waterschappen op dit moment niet inschatten wat de impact gaat zijn, en ook niet de noodzakelijke voorbereidingen treffen zoals tijdig financiële middelen op de begroting reserveren.

De NIS2-richtlijn moet uiterlijk 18 oktober 2024 geïmplementeerd zijn. Medeoverheden hebben daarom snel duidelijkheid nodig van het rijk over de scope en focus van de NIS2 en dienen betrokken te worden bij de nadere uitwerking van de richtlijn. Dit is ook in overeenstemming met een eerdere toezegging in het debat over informatieveiligheid van 5 april. De minister van J&V moet – net als andere vakministers – conform de code interbestuurlijke verhoudingen en het beleidskompas de uitvoering voor decentrale overheden toetsen. De staatssecretaris heeft naar aanleiding van vragen van het lid Bouchallikht in het debat toegezegd dat de medeoverheden betrokken worden bij het proces en de uitwerking van de NIS2. Dit is door de vakministers tot op heden onvoldoende gebeurd en de provincies, gemeenten en waterschappen maken zich grote zorgen of zij wel tijdig aan de NIS2 kunnen voldoen.

VNG-motie op ALV

Op het VNG Jaarcongres is op 14 juni de motie 'Geen NIS2 in de keten, voordat we iets weten' aangenomen. Daarmee hebben gemeenten een belangrijk signaal richting de VNG gegeven dat er eerst meer duidelijkheid moet komen, voordat gemeenten met de NIS2-richtlijn aan de slag kunnen gaan. Er is voor gemeenten (nog) geen structurele financiering voorzien om de preventieve en repressieve aanpak van digitale onveiligheid op lokaal niveau te realiseren. De zorgen ten aanzien van digitale veiligheid op decentraal niveau zijn breder dan alleen de NIS2-richtlijn. In Nederland is capaciteit, kennis en kunde op het domein digitale veiligheid schaars. Bovendien is NIS2 één van de 13 EU-regelingen waar de decentrale overheden tussen nu en 2026 uitvoering aan moeten kunnen geven.

Sturing NLCS

De minister van J&V geeft in haar brief over het sturingsmodel van de Nationale Cybersecurity Strategie inzicht in hoe ze de NLCS wil gaan uitvoeren. We betreuren het dat in dit sturingsmodel geen aandacht wordt gegeven aan het [convenant](#) dat gemeenten in december 2022 met het ministerie hebben gesloten en de daarin toegezegde gezamenlijke sturing. Dit convenant biedt de aanknopingspunten en inspanningsverplichting om drie grote uitdagingen op te pakken:

1. De vertaling van het fysieke veiligheidsstelsel naar digitale veiligheid
2. Het verbeteren van de informatiepositie van gemeenten
3. De structurele financiering voor de verhoging van digitale veiligheid op lokaal niveau

We willen graag deze uitdagingen oplossen, maar kunnen dit niet zonder het rijk. Gemeenten steunen de NLCS en dragen actief bij aan het halen van de doelen die erin staan beschreven. Verschillende bewindspersonen hebben de NLCS al vertaald naar sectoraal beleid, maar er is nog geen manier aangewezen waarop het rijk en het lokale bestuur samen de acties uit de NLCS gaan bespreken, uitvoeren en bewaken.

U kunt de minister op het hart drukken dat het voor de lokale digitale veiligheid cruciaal is dat er onderling goed wordt samengewerkt. Het stelsel van digitale veiligheid is immers zo sterk als de zwakste schakel; waak ervoor dat het lokale niveau die zwakste schakel wordt.